

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravnništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Franciščanska ul. 6/1. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštne. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIS

Glasi Udruženja Jugosl. Učiteljstva - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članrino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po 2 Din od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Š. PETROVIČ:

Disciplinski predpisi.

(Z učiteljskega stališča.)

§ 159. določa v obliki obrisih, kdo se pregreši disciplinarno in deli discipl. predpisom nasprotujoča dejanja na:

a) nerednost — disciplinski prestopki;

b) disciplinski pregreški.

Važno je, da kdor je obsojen radi kakšnega dejanja po sodnji in prestopi kazni naloženo po istej, pride kljub temu v disciplinarno preiskavo in je sojen po disciplinskem zakonu; učitelji dobimo torej dvojno kazni: sodnijsko in disciplinarno.

§ 161. Nerednost kaznuje neposredni starejšina, to je pri nas učiteljih nadučitelj ali pa starejšina vsakega višjega urada — predsednik okrajnega šolskega sveta, višjega šolskega sveta itd.

Naredbenim potom bo treba določiti, ali se bo ta pravica dala šolskim voditeljem ali ne. Za nas in najbrže tudi za voditelje je bolje, da nimajo te pravice, ker kaka mala nerednost se pripeti lahko vsakemu in tako bomo imeli večne 10% mesečne odtegljaje in to od plače, ki ne bo nikdar toliko, da bi zadostovala za življenje. V zakonu ni nikjer govora o eksistenčnem minimumu. Odprto je vprašanje, ali se sme odtegniti 10% kot kazni za nerednost tudi od vsote, ki ne dosega eksistenčnega minimuma.

§ 162. Priziv zoper kazni za nerednost je dopusten v petih dneh pri neposredno višjem starejšini. Odločba slednje je končno veljavna. Zoper kazni, naloženo zaradi nerednosti po šolskem voditelju, se lahko pritožimo pri predsedniku okrajnega šolskega sveta.

§ 163. Nerednosti zastarajo čez leto dni.

Tukaj ni jasno, ali leto dni po storjenem dejanju ali leto dni po dnevu, ko so bile naznanjene, ali leto dni potem, ko se je zvedelo za nje: n. pr. Nerednost napravim 1. januarja 1923. Naznanjen sem 28. decembra 1923. Predno me zaslišijo, je pa že 2. februarja 1924. Ali je v tem primeru nerednost zastarala ali ne?

§ 164. Našteta pregreška, ki se kaznujejo disciplinarno. Pod točko 1. so naštet pregreški zoper stanovski ugled; vsi ti pregreški morajo imeti sledeče znake: 1. goditi se morajo v javnem lokalu; 2. v družbi in 3. na tak način, da trpi ugled. Ta točka je važna zlasti za gđc. tovari-

šice, ker ravno tem se je godila dostikrat krivica in to navadno po ljudeh, ki imajo za seboj zelo pisano in burno mladost in sodijo vse po svojem kopitu.

Trda je točka 9. Dosedaj so imeli nekateri srečni učitelji trgovine, gostilne, žage itd. Navadno je dala ime za obrat žena, resnično ga je pa vodil mož učitelj. To je v bodoče zabranjeno, ker se pravi v tej točki »pod lastnim ali tujim imenom«. Kmetovanje je dopuščeno, ker ne se malo; zabranjeni so le dobičkanosni trgovski in industrijski obrati.

Po tej točki je prepovedano tudi izvrševanje odvetniških poslov in v bodoče ne bomo smeli pisati narodu več nobenih prošelj, prizivov itd. To je za nas dobro. Mnogo pisarije »zastonj« bo odpadlo.

§ 165. Našteta kazni za disciplinske pregreške.

Te kazni so zelo trde, zlasti pa so hude njih posledice, ker kdor je kaznovan z ukorom ali pa pod 2 z zmanjšbo plače 20%, izgubi tudi pravico napredovanja v višjo plačilno stopnjo za 1—3 leta. Vzemimo sledeči slučaj:

Ker nimam več nobenega drugega sredstva, prisolim tovarišu na šoli srednjo zausnico. Kazenska sodnja me obsodi radi žaljenja časti na 100 Din.

Disciplinsko sodišče me obsodi v 20. službenem letu na 20% zmanjšbo plače za eno leto. Osnovna plača 7320 Din + položajna plača 6600 Din = 13.920 Din. 20% = 20 × 1392 = 2784 Din. Toliko se mi odtegne letno. Vrh tega se mi ustavi napredovanje v prihodnjo višjo stopnjo za 2 leti. Vsled tega izgubim letnih 960 Din osnovne plače + 1800 Din položajne plače = 2760 Din; v 2 letih 5520 Din. Tako bi stala navadna zausnica 2784 Din + 5520 Din + 100 Din (sodnijske kazni) = 8404 Din. To je vsekakor previsoka cena. Navadni državljani opravi tako nedolžno stvarco s 100 Din.

Tukaj je zopet odprto vprašanje o eksistenčnem minimumu. Zgornji račun sem napravil za učitelja, ki ima prosto stanovanje in ne dobiva nobene stanarine. Kako si bodo v tem slučaju pomagali, ne vem, ker pragmatika pravi, da se ustavi tudi napredovanje v višjo stopnjo stanarine za 1—3 let. Morda zaprejo 1 sobo ali

pa bo treba plačati od plače za 2 leti nazaj, da se bo raztezala kazni tudi na stanarino. To pokaže praksa!

Po teh določbah ne bo preostalo kaznovanemu družega kot »z Bogom« državna služba in iskanje kruha v svobodnih poklicih.

Med kaznimi, določenih po kazenskem zakoniku in kaznimi disciplinskih predpisov zija strašno brezno nepravilnosti. Razložek, med kaznovanjem ljudi svobodnih poklicov in kaznovanjem državnih uradnikov, je prevelik. Da mora biti državni uslužbenec vzgled drugim državljanom, o tem ne dvomi nihče; yendar pa ne smemo pozabiti, da je uradnik tudi človek iz mesa in krvi, podvržen raznim slabostim in v mnogih slučajih težko brzda svoje prirojene napake.

§ 167. Disciplinska sodišča so upravna sodišča — prva inštanca — in državni svet — druga in poslednja inštanca.

To točko bomo najbrže vsi toplo pozdravili, ker pri upravnih sodiščih so ljudje, ki poznajo zakone in celokupni upravni državni aparat; izključena bo pristranost in protekcija. Žlahta ne bo več igrala tolike vloge in tudi navadni, iz knetskega stanu izišli učitelj bo sojen, kakor bo zaslužil.

§ 170. Nam daje možnost, da dobimo učitelji posebni disciplinarni red v obliki naredbe ministrstva Prosvete. Sploh bi bilo pametno, da bi bila izdala vlada samo nekaj okvirni zakon, a podrobnosti bi bila prepustila posameznim ministrstvom. Tako so pa nekatere točke disciplinskih predpisov bolj obče naravi, druge pa določujejo vse podrobnosti.

§ 171. Do 1. septembra 1923 je sklepal okrajni šolski svet ali se uvede zoper obdolženca disciplinarno preiskava ali ne. Po 1. septembru 1923 ima to pravico disciplinsko sodišče (3 sodniki upravnega sodišča). Glej § 181.1

Vse po okrajnih šolskih svetih po 1. septembru 1923 sklenjene preiskave so neveljavne in se lahko vrnejo okrajnim šolskim svetom kot take.

Disciplinarna razprava:

V disciplinskem sodišču so:

1. 3 sodniki, ki so člani upravnega sodišča.

2. 2 prisednika; to sta 2 po činu višja strokovna druga obtoženčeva, torej pri nas dva učitelja. Najbrž bode to 2 višja šolska nadzornika ali pa zastopnika v višjem šolskem svetu. Kako se vo-

lita poslednja dva, se predpiše z naredbo. Če bodo tako hiteli s to naredbo, kot z izvršilno naredbo glede kurjave in stanarine, smo vsi tisti, ki imamo upanje, da si kmalu ogledamo zanimivosti disciplinskih preiskav, pač brez skrbi, ker po točki 200. zastarevajo disciplinski pregreški tekem 5 let.

3. Tožitelj, — nekaj državni pravdnik —, ki ga postavi obdolženčev oblastni starejšina — veliki župan mariborski. Ta tožitelj mora biti državni uslužbenec, jurist in s stroke obtoženca s sedežem na kraju disciplinskega sodišča. Za naše razmere je to: učitelj-šolnik, ki je jurist in spada v področje ministrstva Prosvete ter je nastavljen v Celju. Kje bomo tega dobili?

Natančnejše odredbe glede izbire tožitelja se predpišejo z uredbo.

4. Obdolženec.

5. Branitelj-zagovornik. Tega si določi obdolženec sam izmed državnih uradnikov, ki služujejo na kraju disciplinskega sodišča ali pa izmed javnih pravnih zastopnikov — advokat. Izbran branitelj mora prevzeti svojo ulogo.

6. Priče, ki so: osebe, uradni spisi, predmeti in sploh vse, kar lahko služi kot dokaz.

§ 179. Disciplinska razprava se dovrši tam, kjer se začne, četudi bi bil premeščen obtoženec pred zaključitvijo razprave v kak drug kraj, ki ne spada več v področje prvotnega upravnega sodišča.

§ 180. Predhodno kratko preiskavo izvrši neposredni starejšina, to je pri nas podrejeni učitelji, naš nadučitelj. Vse spise te preiskave izroči disciplinskemu sodišču in obvesti obenem o tem predsednika okrajnega šolskega sveta.

§ 181. Disciplinarno preiskavo sklepa disciplinsko sodišče; okrajni šolski svet nimajo več te pravice. Na podlagi ovadb in predhodne preiskave odloči disciplinsko sodišče (3 sodniki upravnega sodišča § 171.):

1. ali je povod za disciplinarno preiskavo ali ne;

2. če odloči z »da«, potem odredi:

a) preiskavo, če je še potrebna;

b) določi razpravo, če je zadeva že dovolj preiskana.

3. Vrne spise z motivacijo, da ne spada zadeva pred kompetenco disciplinskega sodišča, ker je navadna nerednost.

§ 182. Če se uvede zoper kakšga učitelja kazensko postopanje pri redni sodnji, mora obvestiti šolski voditelj o tem

vanje. Posebno pažnjo posveča tudi onim konsekvencam svoje nove logike, ki osvetljuje glavno nalogo sodobnih narodnih vzgojiteljev in državnih voditeljev.

† Anton Brezovnik.

T. B. H.

Zalec, dne 23. nov. 1923.

Včeraj popoldne smo pri najneugodnejšem zimskem vremenu in pri prav obilni udeležbi izročili hladnemu grobu pozemelske ostanke moža, celega moža, moža zlatega srca, bistrega duha, kremitnega značaja, železne volje in mravljične pridnosti. Vse njegovo življenje pa ni bila zapečaten, nego odprta knjiga, v kateri smo brali na vsaki strani o njegovih izbornih duševnih lastnostih. Izročili smo materi zemlji najboljšega očeta, kateri je vzgojil vse svoje otroke vzorno dobro. Izročili smo materi zemlji najidealnejšega učitelja - vrtnarja, kateri je z občudovanja vredno marljivostjo, potrpežljivostjo in ljubeznijo oskrboval izročene mu nežne rastlinice v človeški podobi. S kolikor veseljem jim je pripravljaj najugodnejšo zemljo, jih skrbno sadil, jih ščitil pleva, jim zalival, jih varoval škodljivega mrčesa, strupene slane in vse uničujoče nevihte. V najlepšem poteku tega delovanja me je usoda dovela dne 18. julija 1877. leta v prelepi Vojnik kot 18letnega, nezrelega mladeniča in komaj godnega učiteljskega. Brezovnik me je takoj za sebe rekviriral, me okupiral in

LISTEK.

Etika.

—k France Veber: Etika. Prvi poizkus eksaktne logike nagon-ske pameti. 625 str. 8°. Založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani, 1923. Cena 120 Din.

Delo, ki je izšlo kot publikacija »Znanstvenega društva za humanistične vede v Ljubljani«, je prvi poizkus, postaviti že od Aristotela ustanovljeni logiki predstavljanja in mišljenja, logiki »razuma« nasproti paralelno novo logiko čustvovanja in stremjenja, logiko »srca«. In kakor je veljavnost temeljnih aksiomov Aristotelove logike povsem nezavisna od vprašanja, kako je v istini bilo, je in bo vse človeško predstavljanje in mišljenje, tako je tudi veljavnost temeljnih aksiomov avtorjeve nove logike povsem nezavisna od vprašanja, kako je v istini bilo, je in bo vse človeško čustvovanje in stremjenje. Kakor pa mora vse istinito človeško predstavljanje in mišljenje, ako naj je »pravilno«, brezpogojno slediti temeljnim aksiomom tradicijske logike »razuma«, tako mora tudi vse istinito človeško čustvovanje in stremjenje, ako naj bo »pravilno«, brezpogojno slediti temeljnim aksiomom one nove logike »srca«. Avtor obenem pokaže, da ta njegova nova logika enostavno sovpadе z znanstvenotiko, v kolikor naj bo slednja sploh samostojna disciplina.

Predno pa avtor to svojo novo logiko učinkovito izvede, nastopi trojno pot: V prvem delu knjige oriše vse najvažnejše dosedanje etične teorije in nazore ter pokaže njih znanstveno nezadostnost. V drugem delu knjige pa poda podrobno analizo človeškega čustvovanja in stremjenja ter dokaže, da je notranja struktura tudi te vrste človeškega doživljanja v bistvu enaka vsemu temu, kar je bilo doslej znano ali se tu še posebej odkrije samo na polju golega predstavljanja in mišljenja. Prav posebej še pokaže avtor v tem delu svojih raziskovanj, da nahajamo tudi pri čustvovanju in stremljenju vse vrste iste »pravilnosti« in »nepravilnosti«, »resničnosti« in »neresničnosti«, s katerimi enostavno stoji in pade tudi Aristotelova logika predstavljanja in mišljenja. Nato razbere avtor načelne fundamente Aristotelove logike in postavi tem fundamentom nasproti enako število drugih, vendar enakovrednih fundamentov, ki ga opravičujejo, da zgradi na njih svojo novo logiko čustvovanja in stremjenja. Šele zdaj odkrije in navede vse one posebne aksiome in paksiome, ki v svoji celokupnosti nič drugega ne tvore nego ravno v predgovoru zahtevano, v prvem delu knjige v dose-danji zgodovini človeške misli zaman iskano in v drugem delu knjige psihološko pripravljeno — logiko srca.

Vendar se loči avtor še enkrat od vseh svojih dosedanjih razmotrivanj ter poda v četrtem delu knjige tako tabelo tipičnih človeških dejanj in nehanj, ki jih

označujemo že na podlagi svoje »vesti« kot »dobra«, oziroma »zla«. Že prvo primerjanje te golim izkušnjskim potem dobljene tabele z avtorjevo logiko srca pa vede do presenetljivega zaključka, da je vse to, kar označuje že »vest« normalnega modernega človeka kot »dobro«, oziroma »zlo«, tudi s stališča one logike »pravilno«, oziroma »nepravilno«, »resnično« oziroma »neresnično« in narobe. Šele ta totalni paralelizem vede avtorja do prepričanja, da je njegova nova logika srca istovetna uprav z znanstveno etiko in da torej moramo tudi človeški razum ali človeško pamet popolnoma drugače pojmovati nego doslej: Naš razum ni nič drugega nego naša (večja ali manjša) dispozicija za »pravilno« doživljanje sploh; ta naš razum pa ima dve veji, izmed katerih tvori prvo naša (večja ali manjša) dispozicija za »pravilno« predstavljanje in mišljenje — to je naš razum v ožjem in doslej edino znanem (Aristotelovem) smislu besede —, drugo pa naša (zopet večja ali manjša) dispozicija za »pravilno« čustvovanje in stremljenje — to pa je naša vest. Naša vest torej je naša druga pamet, ki ima lastno logiko in čije logika je istovetna uprav z znanstveno etiko.

Naslanjajoč se na te svoje izsledke izkuša avtor končno tudi pretresti in v načelih usmeriti vse človeško zasebno in javno, socialno in državno ter tudi umetniško, znanstveno in religiozno umejstvo-

disciplinsko sodišče.

Disciplinsko sodišče, ki je izvedelo v preiskavi ali med razpravo za kako kaznjivo dejanje obtoženčev, naznani to kazenski sodnji.

Ta točka uvaja dolžnost medsebojnega obveščanja med kazensko sodnijo in disciplinarnim sodiščem.

§ 183. Redna sodišča, ki uvedejo kazensko postopanje ali kaznujejo kaknega učitelja, poročajo to šolskemu voditelju, ki mora napraviti poročilo na okrajni šolski svet in disciplinsko sodišče.

§ 184. Disciplinsko sodišče, ki je sklenilo disciplinarne preiskave, obvesti oblastnega starejšino — velikega župana Mariborske oblasti —, da postavi preiskovalca. Po našem starem disciplinarnem redu je vodil preiskavo okrajni glavar, predsednik okrajnega šolskega sveta, ki je navadno prepustil to delo okrajnemu šolskemu nadzorniku.

§ 185. Obdolženec in njegov branitelj imata pravico vpogleda v vse akte.

§ 187. Odlok, ki odreja razpravo, mora vsebovati pregrešna dejanja in razloge. To si mislim tako:

Dne se bo vršila pred disciplinarnim sodiščem razprava zoper Vas, ker ste se pregrešili proti § 118. in 119. šolskega in učnega reda (označba dejanja), ker ste dne storili to in to (razlogi).

Sodili Vas bodo; sledijo imena sodnikov.

Osem dni po vročitvi tega odloka ima obdolženec pravico, da navede svoje dokaze in zahteve glede razprave same, n. pr.: Protestiram, da bi me sodil g. N. N., ki je moj brat, ali zahtevam, da je razprava tajna, prosim, da se razprava vrši po vrnitvi g. I. I., ki bo dokazal mojo nedolžnost, prosim, da se pokličejo k razpravi sledeče priče: itd.

§ 188. Po preteku 8 dni se določi dan razprave. Obdolženec ni primoran priti k razpravi. Branitelj mora biti navzoč. Sodba se izreče v vsakem slučaju.

§ 190. Pri razpravi sami imam pravico dati izjave, staviti predloge, n. pr. da se naj zaslži k tej točki obtožnice g. I. I. in zastavljam to predsedniku pričam vprašanja, n. pr. gospod predsednik, vprašajte pričo I. I., kako daleč je bila oddaljena, ko je to slišala, kar trdi itd., ali pa g. nasprotnik, sedaj priča g. I. I., je pisal v ovadbi pred 6 meseci, da je bilo to opoldne, sedaj pa trdi, da je bilo zvečer, kako se ujemajo njegove trditve, opozorite ga na nedostojnost laganja in posledice krivega pričevanja.

Po izvršenem dokazovanju dobi besedo tožitelj, za njim branitelj in končno besedo ima obtoženec, torej slično kazenskim razpravam.

§ 194. Stroške razprave trpi obsojeni obdolženec. Če je oproščen plača stroške država. Ako se mu dokaže, da je zakrivil od petih obdolženih dejanj dva, plača dve petini stroškov, ostale tri petine pa trpi država. Tako razlagam to, ker se pravi v tej točki med drugim: »V kolikor se obtoženec oprosti . . .«

§ 196. Pravico ugovora (rekurza) na disciplinsko sodišče II. stopnje ima obsojenec in tožitelj; prvi najbrž radi krivično ali previsoko odmerjene kazni, drugi pa

radi prenizko odmerjene kazni. Pritožba ima odločilno moč.

V slučaju, da odkloni disciplinarne sodišče predložitev rekurza drugi inštanca, je dopustna pritožba na višje sodišče, ki je pri nas v Ljubljani.

§ 197. Disciplinarne sodišče 2. stopnje obnovi razpravo, če uvidi, da so izpolnjene formalnosti za vložitev pritožbe.

Postopanje druge stopnje je analogno prvotni razpravi.

§ 200. Disciplinsko kaznjivi pregreški, ki niso kaznivi po občem kazenskem zakoniku, zastarijo v petih letih; hudodelstva pa, ki zastarijo po kazenskem zakoniku v preteku gotovega časa, ne zastarijo disciplinsko nikdar.

§ 203. Učitelj, ki že prestopi disciplinsko kazen, a dobi pozneje dokaze za svojo delno ali popolno nedolžnost, sme zahtevati obnove disciplinarne postopanja.

§ 205. Dovoljena obnova disciplinarne postopanja ustavi izvršitev naložene, še ne izvršene disciplinarne kazni: n. pr. 20% mesečni odtegljaji se zopet izplačujejo.

§ 207. Če se dokaže pri obnovi delna ali popolna nedolžnost obsojenčeva, se mu povrne sorazmerno storjena materialna škoda.

§ 208. n 209. določuje, kdaj se lahko odstrani (suspendira) uslužbenec od službe. Prva točka pravi kdaj se lahko odstrani, druga pa, kdaj se mora odstraniti.

Učitelja, ki bi se uprli voditelju, lahko suspendira poslednji. Pozor podrejeni!

Vsako predhodno odstranitev iz službe mora potrditi disciplinsko sodišče v treh dneh.

§ 210. Suspendiranemu lahko ustavi disciplinsko sodišče polovico osnovne in položajne plače. V slučaju, da se izkaže nedolžnost, se mu odtegljaji vrnejo.

§ 214. Vsa priobčila v disciplinskem postopanju, kakor: sklep, da se uvede disciplinarne postopanje, odlok o odrejeni razpravi, povabilo k razpravi, se morajo vročiti naravnost obtožencu, torej ne več po šolskih vodstvih.

§ 223. Vsa pred razglašenjem tega zakona — pred 1. septembrom 1923 učinjena disciplinarne kaznjiva dejanja se kaznujejo po starih predpisih, če niso kazni novih predpisov milejše; razsopa pa jih že upravno sodišče po novem postopanju.

§ 252. Razveljavlja naše dosedanje disciplinarne predpise.

Po temeljiti študiji disciplinarnih predpisov pridemo do zaključka, da ima ta zakon mnogo trdih in drakoničnih odredb, celo takih, ki naravnost uničujejo državne uslužbenca, n. pr. 20% mesečni odtegljaji in z njimi vezano nenapredovanje v prihodnjo višjo plačilno stopnjo za dobo 1 do 3 let in to od plače, ki še dosedaj ni nikdar dosegla resničnih življenjskih potreb. V takih slučajih ne bo preostalo drugega, kot resignacija na državno službo in iskanje kruha v kakem svobodnem poklicu. Vprašanje je, kako bo z naraščanjem uradništva. Navadni človek odgovarja samo kazenskemu zakoniku, ki pa ni tako trd, ki je celo tako dober in mil, da dejanja, ki so kaznjiva po discipli-

namernem redu, po kazenskem zakoniku sploh niso kaznjiva.

Prevelika strogost in omejitve svobode bode imela za posledico, da se ne bode upal nihče ničesar storiti, ker človek, ki nič ne dela, ne more napraviti napak, nasprotno pa tisti, ki dela mnogo, lahko zagreši med mnogim dobrim tudi enkrat kaj slabega. Posebno pri učiteljskem poklicu, kjer pride bolj v poštev učiteljeva osebnost, kot suhi zakon, bo imel ta zakon kvarne posledice, ki se po kažejo gotovo v par letih.

Za nas bi bil ta disciplinarni zakon mogoč, če:

1. bi bila plača sijajna:

Okrajna učiteljska društva in nabiralce naročnikov

za

Veliki ilustrovani

Učiteljski koledar za leto 1924

pozivamo, da 10. t. m. zanesljivo sporoče število izvodov, ki jih naročajo in natančen naslov, kamor naj se koledarji skupno pošljejo.

Apeliramo na okrajna učiteljska društva, da prevzamejo razpečavo koledarja, in da store vse, da se ga čimveč razpeča tudi v Sloveniji.

UJU je znižalo ceno na 15 Din, ker mu je ležeče tudi na moralnem uspehu, da se koledar čimbolj razširi med učiteljstvom. Pridobivajte naročnikov tudi v izvenučiteljskih krogih.

Najnujnejša naša naloga v sedanjosti je kulturno-pedagoško ujedinenje, Predpogoj temu je pa medsebojno spoznavanje: pedagoško, šolsko in prosvetno. In temu vzvišenemu cilju služi Učiteljski koledar v prvi vrsti. Ima pa tudi praktična navodila, ki jih mora poznati vsak učitelj.

Pokažimo, da smo zreli in vredni nositelji sedanje dobe!

Sporočite število izvodov, ki naj se pošljejo na naš naslov!

Denar pošijite skupno za vse izvode na Poverjeništvu UJU v Ljubljani, pod naslovom »Koledar«.

Zamudniki — zglasite se, zglasite se!

Poverjeništvu UJU v Ljubljani.

Splošne vesti.

— Nove plače in uvrstitev uradništva. Kakor poročajo listi, je ministrski svet odklonil zahtevo uradništva za predum na nove plače. Vlada misli na nov pravilnik o pobijanju draginje in na znižanje draginskih doklad. Vsi protesti organizacij ne pomagajo nič. Upoštevala je edino predloge uradniških organizacij za revizijo uvrstitve Uredbe po čl. 11. ur. zakona. Ugoditi meni tudi upokojencem in jim zvišati doklade.

— Blatenje učiteljskega stanu v »Prerodu«. Zadržna štev. »Preroda« blati na večih mestih s pavšalnimi navajanjimi učiteljski stan. Edin odgovor tovarišice in tovariši je ta, da list takoj vrnemo in odpovemo naročnino!

— Ljubljanske tovariše in one iz okolice ponovno opozarjamo na predavanje g. univ. prof. N. Radojčiča, o kulturnem proučevanju našega naroda, ki se vrši 8. t. m. (na praznik) ob 10. uri dopoldne v risalnici državne realke.

— »Zvonček«, dvojna številka (11. in 12.), je v tisku in izide v prihodnjih dneh. — Uprava.

— Nadučitelj Anton Petriček. Kakor smo že poročali, je bil naš tovariš Anton Petriček letos dekoriran z redom sv. Save radi svojih izrednih zaslug za hmeljar-

stvo. Naj tem povodom objavimo še kratko sličico o življenju tega zaslužnega moža tovarišem v spodbudo in vzgled.

Tovariš Petriček je rodem Savinjecan, po njegovih žilah pa se pretaka čista češka kri. Službuje, če se ne motimo, letos 46. leto, in sicer je deloval prvi dve leti v Vojniku pri Celju, od koder se je preselil v Žalec, kjer deluje z mladeniško čilostjo še danes. Na življenja potu je prišel v stik z dvema izrednima rodoljuboma, ki sta močno vplivala na njegov značaj in na njegovo poznejše delovanje: v Vojniku s tovarišem Brezovnikom, ki mu je bil vzor neizprosno narodnega učitelja in vzor tovarišstva, v Žalcu pa z očetom savinjskega hmeljarstva in slavnim narodnim prvoboriteljem Hausenbichlerjem, ki ga je kot svojega ljubljence navduševal za kmetijstvo in ga uvedel v hmeljarstvo.

Pri Celjskem učiteljskem društvu nahajamo Petrička že pred 45. leti kot tajnika, pozneje odbornika, eno leto tudi kot predsednika. Danes je društveni podpredsednik in še pri zadnjem zborovanju smo slišali iz njegovih ust lepo podavanje. Na žalski petrazrednici si je letos dodelil najvišji razred, vrh tega poučuje še na obrtni nadaljevalni šoli, katero vodi že mnogo let.

— Hmeljarskemu društvu in zadrugi Hmeljarna v Žalcu kakor tudi Kmetijski podružnici za Žalec in okolico je duša in

ker je takoj spoznal svojo negodnost, posebno glede znanja slovenščine — bil sem namreč nemško vzgojen — me je takoj zasidil v svoj vrtec in po očetovsko skrbel za moje nadaljno izobraževanje. V poletnem času sva pred poukom sedela na klopi pred staro šolo, se pogovarjala o pouku in pričakovala prihajajoče otroke. Brezovnik je imel navado, da so mu morali došli otroci podajati roko v pozdrav; za vsakega je imel prijazno besedo. Po končanem pouku me je pa Brezovnik vodil po rajsko lepi vojniški okoličini in mi glede domoznanskega pouka razkazoval to in drugo. Na Brezovnikovo stanovanje sem vsak dan zahajal, kjer mi je kazal prelepo knjižnico, me seznanjal s slovensko literaturo in mi nudil koristno čtivo. Kazal mi je tudi vestno sestavljene in snažno prepisane preparacije za pouk. Reči moram, da v celi dobi svojega službovanja nisem našel tako vestnega in pridnega učitelja. Posnemal sem ga, vendar daleko ne dosegel.

Brezovnik je spisal tudi knjige za mladino in odrasle. (»Zvonček« — zbirka najlepših slovenskih pesmi za otroke, »Šaljivega Slovenca« — »Zabavnik« — »Zakaj? Zato!« i. dr.). Dopisoval je Vrtec, »Popotniku«, »Slov. Narodu« in drugim časopisom ter se začetkomu podpisoval: T. B. H., t. j. Tone Brezovnik Hanžičev (njegovo domače ime). Bil je Brezovnik tudi hud in duhovit kritik; prečital mi je, predno je izročil javnosti, mar-

sikatero sarkastično zafrkacijo javljenih nazorov, referatov in člankov raznih tovarišev.

Brezovnik je bil tudi prav rad dobre volje ter je umel navdušeno govoriti.

Učiteljstvo na Vojniški šoli je živelo v najlepši slogi. Takratni nadučitelj Franc Kupnik je bil sicer nemškega mišljenja, vendar je bil najboljši tovariš ter je Brezovnika zbog njegovih duševnih vrlin visoko čislal. Mene so takoj po prihodu v Vojnik sprejeli v svojo sredo, v katero je zahajal tudi frankolovski nadučitelj, blagi Filip Koderman. Z Brezovnikom sva takoj prvi dan sklenila pobratimstvo. Kako pa sem se začudil, ko sta mi oba imenovana nadučitelja pri prvi priliki v veseli družbi ponudila bratovščino. Tako lepega in iskrenega tovarištva, kakršnega sem bil deležen na vojniški šoli, nisem več našel v poteku svojega službovanja. Kako lepo je vendar bilo! —

Brezovnik je uprizoril tudi prvi nasok na »Cillier Lehrerverein«; posledica tega je bila, da so se mestni učitelji ločili od okoliških ter ustanovili novo društvo. Okrajni zastop Celje je izvolil Brezovnika članom okrajnega šolskega sveta Celje ter je on kot takšen začel pisati sejne zapiske v slovenskem jeziku.

Ko je zastopnik učiteljstva v okrajnem šolskem svetu, tov. Koderman stopil v pokoj, izvolili smo si učitelja na njegovo mesto tov. Brezovnika — pa glej! — deželni šolski svet njegove izvolitve ni po-

trdil ter razpisal novo volitev. Na poziv podpisanega smo Brezovnika drugič izvolili skoro enoglasno svojim zastopnikom — a tudi ta izvolitev ni bila potrjena. Posledica učiteljske discipline je bila, da je dobilo vse učiteljstvo po okrajnem glavarju Wagnerju u k o r deželnega šolskega sveta. Zastopnikom učiteljstva je bil potem izvoljen Brezovnikov učenec in tovariš A. P.

Ker je bil Brezovnik idealen učitelj, ves navdušen za svoj lepi poklic, je bil ves čas svojega aktivnega učiteljstva dika in ponos našega stanu. Kot dolgoletni predsednik celjskega učiteljskega društva je storil vse v njegov prosep. Največ podavanj pri zborovanjih je imel Brezovnik. Ko je stopil Brezovnik v pokoj, je bil imenovan častnim članom celjskega učiteljskega društva.

Brezovnik je prvi začel rabiti slovenščino pri uradnih učiteljskih konferencah — pogumnejši smo mu sledili — strahopetneži pa ne. Značilno pri teh konferencah je bilo tole: Ko je predsednik klical imena in konstatiral navzočnost, se je Brezovnikova stranka odzvala z glasnim »tukaj!« — druga pa s pohlevnim »hier!« Število »tukaj« je raslo od leta do leta, kar nam je bilo v posebno zadoščenje.

Brezovnik je bil pa tudi navdušen narodnjak, ki je iskreno ljubil lepo svojo domovino in prelepi svoj materin jezik, ki ga je gojil in negoval, kakor malokdo.

Govoril ni le v šoli, nego tudi izven šole najlepšo slovenščino ter to zahteval tudi od izročene mu mladine. Vojniški Nemci so ga začetkoma zasmehovali — a kmalu so se ga začeli bati. Brezovnik jim je s svojo inteligenco, s svojim močnim nastopom imponiral! — Pa vsaj Brezovnik ni bil kak »Deutschenfresser«, kakor so ga imenovali — ne! — on je celo rad nemški govoril, pa le v izključno nemški družbi; pač pa je Brezovnik vselej in povsod zahteval za slovenski jezik istih pravic, katere je užival nemški.

Brezovnikove zasluge na gospodarskem polju so pa priobčili politični listi.

Tebe, dragi Brezovnik ni več v naši sredi, vendar živi Tvoj duh med nami učitelji; bodi, da bi med mlajšim učiteljstvom našel mnogo posnemovalcev v prid milemu narodu in v dobrobit prelepe naše očetnjave.

Anton Brezovnik je bil rojen dne 30. maja 1853 leta v Vrhah blizu Slovenjgradca, v osnovno šolo je hodil v Slovenjgradcu, potem obiskoval celjsko gimnazijo (7 let) in se udeležil enoletnega učiteljskega tečaja na učiteljski v Gradcu; služboval je v Pušcavi, v Framu in Vojniku.

Anton Petriček.